

2доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

3. Басиста І. В., Пришляк С. О. Особливості допиту неповнолітніх потерпілих від злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2008. №. 2. С. 1-8.

4. Васильев А.Н., Карнеева Л.М. Тактика допроса при расследовании преступлений. М.: Юридическая литература, 1970. 208 с.

5. Заворіна О. П., Юхно О. О. Особливості проведення допиту дитини, потерпілої від зґвалтування, яка перебуває в надзвичайно вразливому стані. URL: <http://elar.naiu.kiev/jspui/handle/123456789/17207>

Чаус Андрій Олександрович
ад'юнкт Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

ЗАПОБІГАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ СХИЛЯННЮ ПІДЛІТКІВ ДО ВЖИВАННЯ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ ТА ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН

Тютюн, алкоголь, деякі ліки, токсичні речовини, наркотики тощо. Усі вони більшою чи меншою мірою впливають на мозок і психіку людини, її здатність тверезо мислити і відповідально діяти. Тому їх називають психоактивними речовинами (такими, що впливають на психіку людини).

Широкого розповсюдження в молодіжному середовищі сьогодні в Україні набуває нав'язування псевдокультури («культури вживання наркотиків»). Особливо небезпечними у поширенні незаконного наркообігу є маргінальні групи. Наркозалежні особи, які є членами таких груп, як зазначає С.М. Прохоренко, не лише подають негативний приклад, але й утягують до цієї пристрасті новачків, які потрібні їм як «однодумці», як клієнти, яким збувають наркотичні засоби а також як «кролики», які в подальшому пробувають нові наркотики [1, с. 74]. Лідерами таких груп, як правило, є особи, які вже відбували покарання за вчинення злочинів та вживають наркотики. Такі особи не тільки втягують (схиляють) членів групи до вживання наркотиків, але й пропагують відповідну злочинну субкультуру.

У структурі запобігання злочинності кримінологи виділяють загально-соціальний, спеціально-кримінологічний та індивідуальний рівні запобігання злочинів. У практичній діяльності щодо запобігання злочинності, як зазначається науковцями, вони реалізуються в тісному взаємозв'язку між собою [2].

Запобігання вчиненню правопорушень дітьми, виявлення причин і умов, які цьому сприяють, уживання заходів для їх усунення у системі органів Національної поліції покладено на підрозділи ювенальної превенції (далі – ЮП). Організацію діяльності цих підрозділів регламентовано наказом МВС

України «Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України» від 19.12.2017 № 1044[3], який прийнято на виконання положень законів України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» (ст. 5)[4], «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (ст. 10) [5] та ін. Відповідно до затвердженої цим наказом Інструкції, до основних завдань підрозділів також віднесено ведення профілактичного обліку дітей, схильних до вчинення правопорушень та проведення з ними заходів індивідуальної профілактики; запобігання та протидію домашньому насильству, вчиненому дітьми та стосовно них, запобігання дитячій бездоглядності, зокрема здійснення поліцейського піклування щодо неповнолітніх осіб тощо.

Серед повноважень підрозділів ЮП, що мають вагомe значення для запобігання втягуванню дітей у незаконний наркообіг, слід указати на такі, як планування і реалізація профілактичних заходів у дитячому середовищі щодо попередження негативних явищ серед дітей, уживання заходів індивідуальної профілактики з дітьми, схильними до вчинення правопорушень, які перебувають на профілактичному обліку в поліції тощо.

Слід зазначити, що вказана Інструкція не тільки визначає спеціальних суб'єктів, на яких покладено обов'язки щодо запобігання злочинам та іншим правопорушенням із боку дітей та стосовно них, а й містить правові засади, функції, механізми реалізації та особливості організації роботи за цим напрямом діяльності.

Таким чином, завдання щодо здійснення профілактичних заходів, спрямованих на запобігання злочинам у сфері незаконного наркообігу, покладені практично на всі підрозділи Національної поліції. Ураховуючи результати проведеного дослідження та аналіз вищевказаних нормативно-правових актів, до основних завдань поліції щодо запобігання схильності до вживання наркотичних засобів слід віднести такі:

– проводити широку роз'яснювальну та попереджувальну роботу серед населення (насамперед у дитячому та молодіжному середовищах) щодо правових та психологічних наслідків уживання наркотичних засобів;

– ініціативувати розроблення на державному рівні програми та комплексу заходів щодо організації проведення за допомогою ЗМІ роз'яснювальної роботи серед населення про негативні наслідки вживання наркотичних засобів (наприклад цикл публікацій із цієї тематики з коментарями фахівців у сфері психіатрії, наркології тощо);

– здійснювати систематичний моніторинг інформаційної продукції в ЗМІ та сайтів у мережі Інтернет із метою виявлення фактів поширення відомостей про способи виготовлення чи вживання наркотичних засобів, рекламних публікацій і оголошень щодо можливостей придбання наркотиків;

– забезпечити створення, ефективне функціонування автоматизованої системи фільтрації протиправного контенту в зазначеній сфері та припинення його поширення;

– забезпечити розробку аналітичних систем з оперативного віднесення нових видів наркотичних засобів, психотропних речовин чи аналогів до переліку наркотичних засобів, що підлягають контролю в Україні, на підставі токсичних і хімічних характеристик;

– виявляти молодіжні осередки, засновані на сповідуванні псевдокультури вживання наркотиків, забезпечувати проведення заходів впливу на лідерів та інших наркозалежних осіб із метою запобігання втягуванню (схилянню) молоді до вживання наркотиків у немедичних цілях;

– уживати заходів щодо своєчасного роз'єднання таких осередків та виявлених організованих груп, які вчиняють злочини у сфері незаконного наркообігу, з метою припинення злочинної діяльності;

– у процесі здійснення адміністративного нагляду та профілактичних заходів щодо осіб, які були засуджені за вчинення злочинів у сфері незаконного наркообігу чи/або вживають наркотики, схильних до вчинення правопорушень, запобігати негативному впливу на навколишніх осіб, зокрема втягнення (схиляння) до вживання наркотиків;

– проводити профілактичні заходи з групами ризику немедичного вживання наркотиків, із дітьми, які опинилися у важкій життєвій ситуації;

– під час проведення досудового розслідування кримінальних проваджень забезпечити виявлення причин та умов, що сприяють учиненню злочинів у сфері незаконного наркообігу, джерел придбання наркотичних засобів, а також причин і умов, які сприяли втягненню осіб у немедичне вживання наркотиків;

– своєчасно вносити у відповідні державні органи, громадські об'єднання, посадовим особам подання про усунення причин і умов, що сприяють учиненню таких злочинів;

– налагодити постійну взаємодію з органами місцевого самоврядування, ЗМІ, закладами охорони здоров'я та освіти, органами пробації тощо для обміну інформацією у сфері незаконного обігу наркотичних засобів тощо.

Проведений аналіз стану запобігання злочинам, пов'язаним зі схилянням підлітків до вживання наркотиків, свідчить про зменшення кількості зареєстрованих кримінальних правопорушень цього виду. Одночасно викликає занепокоєння зниження рівня розкриття цих злочинів.

На ситуацію, що склалася, суттєво впливає недостатній потенціал Національної поліції, яка має забезпечувати запобігання, виявлення, реєстрацію, розкриття та досудове розслідування таких злочинів. Значно знижує її функціональні можливості, обмеженість ресурсного та науково-методологічного забезпечення.

Зазначене свідчить про необхідність уживання термінових та рішучих заходів щодо підвищення ефективності діяльності Національної поліції, розроблення, прийняття та реалізації комплексних програм запобігання таким наркозлочинам, зокрема схилянню до вживання наркотиків. Такі програми мають передбачати запровадження в діяльності поліції новітніх технологій,

спрямованих на розкриття злочинів, виявлення та аналіз причин і умов учинення, розроблення та реалізацію заходів щодо запобігання злочинності. Вагоме значення для досягнення успіху в проведенні таких заходів мають результати наукових досліджень у зазначеному напрямі, які після проходження відповідної апробації необхідно запроваджувати в практичну діяльність Національної поліції.

1. Прохоренко С.М. Детермінація наркозлочинності в Україні. Митна справа. № 2(92). 2014, Частина 2, Книга 1. С. 72–76.

2. Джужа О.М., Василевич В.В., Гіда О.Ф., Профілактика злочинів Підручник. Київ: Атіка, 2011 720 с. URL: <http://www.twirpx.com/file/1765520/>.

3. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України. Наказ МВС України від від 19.12.2017 № 1044. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18#Text>.

4. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей. Закон України від 24 січня 1995 року № 20/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80#Text>.

5. Про запобігання та протидію домашньому насильству. Закон України від 7 грудня 2017 року № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>.

6. Віталій Василевич. Запобігання схиланню до вживання наркотичних засобів та психотропних речовин національною поліцією України. Національний юридический журнал: теорія і практика. URL: http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2019/2/part_1/22.pdf.

Чечель Анастасія Олександрівна
курсант 3 курсу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування

Рижкова Світлана Анатоліївна
старший викладач кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРОЄКТ «PROACTION COPS&KIDS» ВЗАЄМОДІЯ ПОЛІЦІЇ З ГРОМАДАМИ У ПРОФІЛАКТИЦІ ПРАВОПОРУШЕНЬ СЕРЕД МОЛОДІ

Відповідно до ст. 11 Закону України «Про Національну поліцію», діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб. Для планування своєї діяльно-